

Verschil binnen-buiten

VOORBEELD

DE VESTING ROND DE BINNENSTAD VAN DEN BOSCH

Ontwikkelingsplan vestingwerken Den Bosch

- **Onderdeel van: Zuiderwaterlinie**
- **Dateert uit: 17de eeuw**
- **Planvorming:**
 - **Plan Versterkt Den Bosch: gemeente 's Hertogenbosch i.s.m. Bureau Lubbers**
 - **Uitwerkingen: Bureau OSLO, Mark van Roosmalen en Marlene van Gessel architecten**

Ruimtelijk concept voor ontwikkeling van de vesting

In de loop van de geschiedenis is de omwaling van Den Bosch drie maal vergroot.

De 17de eeuwse fase van de versterking is nu nog in grote lijnen rond de binnenstad van Den Bosch aanwezig, mede dankzij het feit dat de vesting na het verlies van zijn militaire functie nog steeds een functie als waterkering tegen de hoogwaters van de Dommel en de Aa heeft behouden.

De directe aanleiding voor huidige ontwikkeling van de vesting was in de eerste plaats de slechte onderhoudstoestand van de vestingmuren.

Bovendien speelde de voorgenomen aanleg van een parkeergarage aan de buitenzijde van de vestingmuur, op een plek waar geen vestinggracht meer aanwezig was.

Dit was aanleiding voor de gemeente om een samenhangende visie op het behoud en de ontwikkeling van de vesting op de stellen, het ontwikkelingsplan 'Versterkt Den Bosch'.

Zwevende muur

Zwevende trap

Avontuurlijk buitengebied

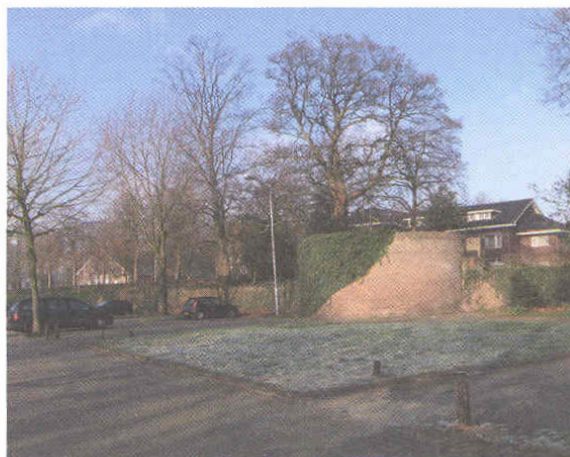

Trap verbindt buitengebied met vesting

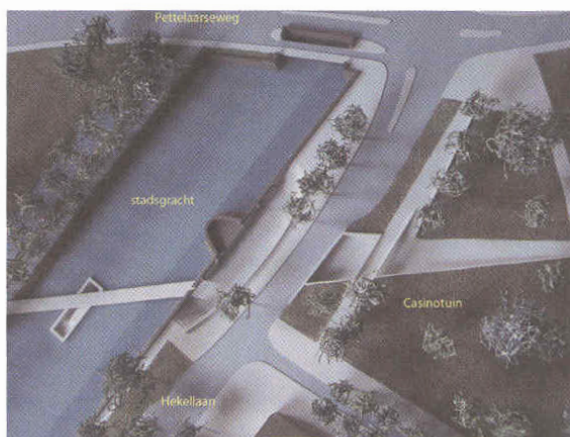
De visie van het ontwikkelingsplan is het opnieuw herkenbaar maken van de vestingwal als recreatieve ring rond de binnenstad. Daarbij is de eenheid van de vesting een richtbeeld, maar worden plaatselijke aanleidingen voor het maken van verschillen gebruikt.

Voor eenheid zorgt het principe dat aan de binnenzijde van de vesting overal een doorgaand voetpad wordt gemaakt en dat de vestingmuur als grens wordt geaccentueerd. Dat accentueren wordt afhankelijk van de aanleidingen die er zijn verschillend opgelost. Zo is rond het bastion Anthonie het maaiveld verlaagd om de vestingmuur beter zichtbaar te maken. Langs een deel van de zuidelijke vestingwal werd een nieuwe muur op pootjes geplaatst, als bewerking van de haag die daar de laatste decennia de oorspronkelijke muur verving.

Een vast principe is dat aan de binnenzijde van de vesting de inrichting stedelijk en solide is, terwijl aan de buitenzijde de ervaring van avontuur en natuur wordt versterkt.

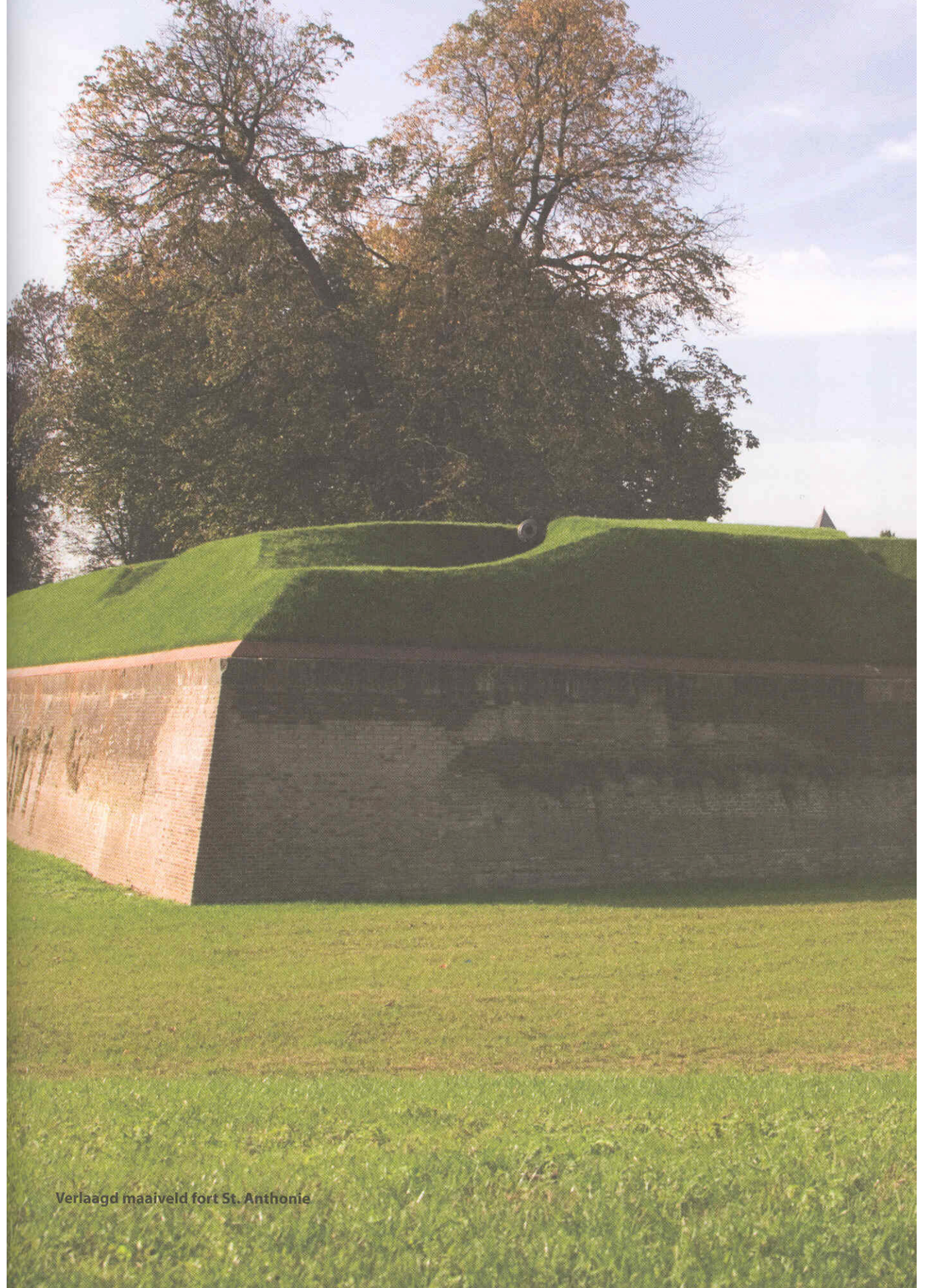

Huidige inrichting buitenzijde vesting

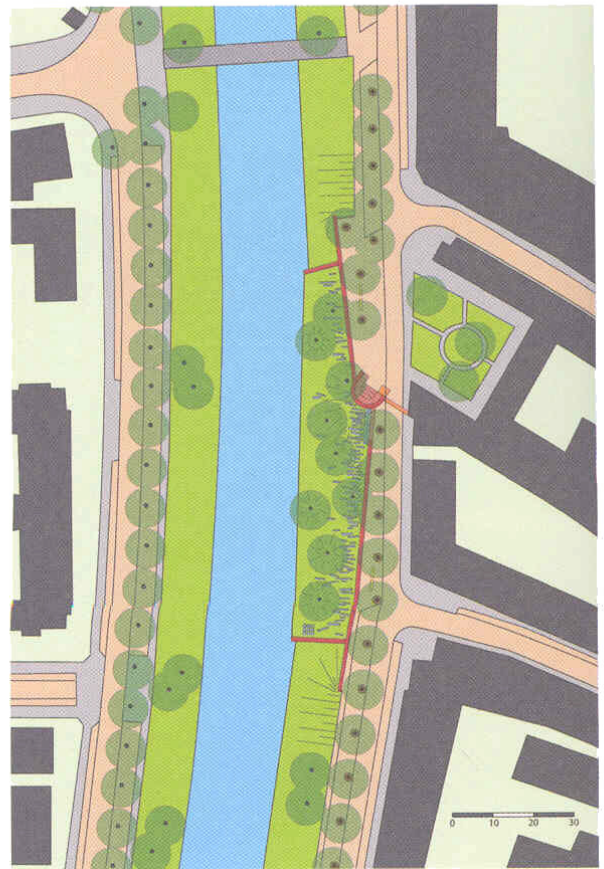
Maquette herstel vestinggracht met ondergrondse parkeergarage

Verlaagd maaiveld rond de binnenstad van Den Bosch

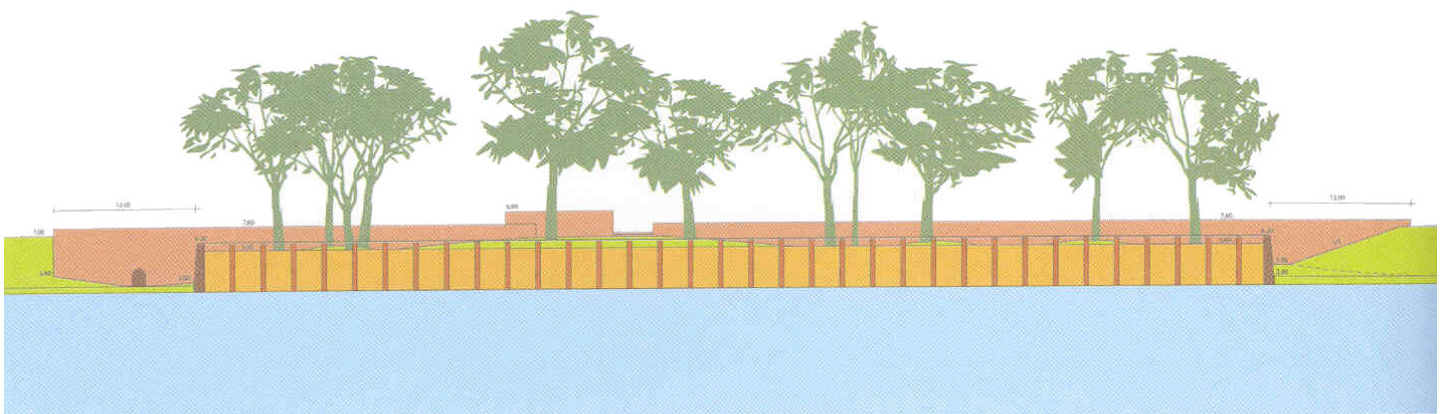

Verlaagd maaiveld fort St. Antonie

Langs de westwal wordt aan de stadskant een vestingmuur en aan de buitenkant een groene wal voorgesteld. Dit principe wordt flexibel gehanteerd. Op plekken waar geen vestingmuur meer aanwezig is wordt alleen een nieuwe muur gemaakt als daar een functionele aanleiding voor is, zoals bij Bastion Maria waar een berg-bezinkbassin gemaakt moet worden.

Plan herinrichting Bastion Maria

Aanzicht plan Bastion Maria